

Дзьмітро Паўлычка

...Нас багата, нас не зваяваці,
І рабоў ня знойдзеш паміж нас!..

Мы ёсьць!

Зямля з Тарасавай магілы

Прыязджаюць да Канева,
збіраюць у мяшэчкі напарсткамі
зямлю з Тарасавай магілы,
вязуць яе дадому
і думаюць, што любяць Украіну,
як ён любіў.

А іхняй любові ня больш,
як той зямлі ў мяшэчку.
Хапае на тое, каб засьпяваць «Шчэ ня ўмерла...»,
але не хапае на тое, каб аддаць Украіне
душу і цела (а дзе ж узяць душу?),
хапае на тое, каб праклінаць долю,
але не хапае на тое, каб абняць найменшага брата.
Захаваная ў шуфлядах, у старой пазалоце,

*Пераклад
з украінскай –
Эдуарда АКУЛІНА.*

забытая, абгорнутая ў пацяруху,
святая зямля не дапаможа плоці
пэрайсьці ў святло, як нямашака духу.

Пакіньце ж магілу Тараса
у спакоі!
Не раскопвайце яе, самалюбівья ізгоі,
не развозьце па сьвеце!
Вы сваю зямлю цалуйце,
што сама ходзіць за вамі,
паглядае ў вашыя вокны,
просіць працы,
шанаванья,
любові,
ды не грыміць перунамі,
а сьціпла чакае хвілі, каб замкнуць
вашыя патрыятычныя косьці ў дамавіне,
на дне магільнае ямы.

* * *

Калі памёр крывавы Тарквемада,
Пайшлі па ўсёй Гішпаніі ганцы,
У лахманах дзіравых, як старцы,
Сьляпыя пастухі людскога сада.

О, як баяліся сьвятых бомзы,
Каб не хіснулася, крыў Божа, іх улада!
Душа ератыка той сьмерці рада –
Чаму ж на тварах не ясьнее сонца?

Нястомна самі ўсім распавядалі,
Што інквізітара даўно няма.
А людзі, слухаючы іх, рыдалі...

Марудзілі ўсьміхацца — нездарма,
Бо дужа добра людзі памяталі,
Што здох тыран, але стаіць турма!

* * *

Я звар'яцеў ад суму за табою,
Самота мая сьветлая зьвініць,
Як явар, што апалены журбою,
Адзін у гаі буквавым стаіць.

Сьпявае лісьце на вясновым сонцы,
А на душы – журба, як небасінь.
Расьце й дужэе гонкі яваронца,
Губляе сьлёзы долу дзівасіл.

Кладзецца сьнег калючы, як ігліца,
Ідзе зіма й заваямі гудзе.
А явару ўсё сьніцца яварыца,
Як раньняя заранка на вадзе.

Ён ведае, што хутка прыйдуць людзі,
Сьсякуць яго, шкадуючы нібы,
Раскрыюць яму вусьцішныя грудзі
І зробіць скрыпку звонкую з журбы.

Дзьверы

Я адчуваю страх,
праходзячы скрозь электронныя дзьверы
на аэрадромах
ды ў калідорах урадавых будынкаў,
бо тыя дзьверы заўжды ціхенька пішчаць,
хоць у маіх кішэнях няма ні ключоў, ні манет,
ні бірулек, ні нажоў,
ні патронаў, ні пісталетаў.

— Вымайце ўсё, што з металу і кладзіце на стол!

— Нічога з металу пры сабе я ня маю.
Вашыя дзьверы занадта чуйлівыя...

Праходжу. Вартавы прыслухоўваецца,
дзьверы пішчаць.

Ён ня ведае,
што ў маіх грудзях
вянок з калючага дроту,
які я сплёў і насадзіў на сэрца
сваімі ж рукамі.

Кажан

Мордачка д'ябла,
сабачыя вушы,

амаль што самаробныя крылы,
як у першых ікараў,
што разьбіваліся, скачучы са званіцаў.

Ён нічым не нагадвае анёла,
нізрынутага ў цямрэчу,
пакаранага за гардыню.
Ды ўсё-ткі, калі ён шугае ў начным небе
паміж дрэвамі і гасподамі,
я думаю не пра ягонае пакараньне,
а пра ягонае майстэрства лётаць усьляплюю,
пра Генія цемры,
які пераможа й анёла – Генія сьвятла.

Душа

Ува мне жыве душа майго продка.
Трымчу, калі каня пабачу,
а як пачую
вячэрнюю імшу
сялянскага воза,
ад захапленьня музыкай – канаю,
а як дакрануся да вышыванага плёсу,
што абмывае стан дзявочы,
гатовы ўсё аддаць за хвілю тую,
што мае пальцы забірае ў нябёсы.

Я ёсьць

Я ёсьць часьцінка зямлі
па мне ходзяць
мяне перакопваюць
у мяне кідаюць зерне
мне дзякуюць за ураджай
я маўчу бо ведаю
я ёсьць
хоць часам мне хочацца
адпачыць
або схапіць лапату
і заехаць перакопнікам між лапатак
але я маўчу
бо я ёсьць
мой неспадзяваны рух

мог запэўніць маіх гаспадароў
што мяне няма
а я ёсьць

Мроі

У дзяцінстве я марыў стаць касцом,
нястомным, як мой бацька,
а цяпер сяджу за рулём без супынку
тысячу кіламетраў,
гляджу ў люстэрка машыны,
бачу не сваё, а бацькава
стомленае аблічча.

У дзяцінстве я марыў стаць срыпачом,
віртуозным, як наш сьляпы сусед Міхайла,
а цяпер сяджу на канцэрце
музыкі сусьветнай славы,
сачу за яго паглядам,
але бачу не яго, а Міхайлавы вочы,
што скрозь цемень бачылі сонца.

У дзяцінстве я марыў стаць разбойнікам,
самым добрым, як Даўгабуш,
а цяпер выходжу на сцэну,
чытаю свае вершы й дзіўлюся,
адкуль столькі гневу й жорсткасці
у лагодным слове.

Дарунак Сталіна

У самым цэнтры Варшавы
стаіць велічэзная,
каменная піраміда –
дарунак Сталіна польскаму народу.

Сямнаццаць тысяч слупочкаў на ёй,
якія нагадваюць абеліскі, —
то сямнаццаць тысяч афіцэраў,
расстраляных у Катыні.

Вечарамі
у вокнах піраміды
зь'яўляюцца абліччы замардаваных.

Вусны ледзьве варушацца,
але я ведаю –
яны сьпяваюць:
Jeszcze Polska nie zginela!

Грэшніца

Я купіў у Нямецчыне аўто,
на ім ездзіла пані Рэната,
якой я ніколі ня бачыў.
А была яна, мабыць, грэшніцай,
бо пакінула ў машыне
свае пацеркі, пачапіўшы іх на люстэрка
перад лабавым шклом.

Цяпер я тыя пацеркі перабіраю,
у думках перажываю ўсе грахоўныя прыгоды
незнаёмай жанчыны,
малюся і свае грахі
на тыя пацеркі нанізваю
і адчуваю, як мяне спакушае
сваімі бессаромнымі ўчынкамі
Рэната, якой я ніколі ня бачыў.

Дзьве дзяржаўныя мовы

Я знаю дзесяць моў, ды толькі за адную,
як баявік памру! У ёй наш дух жыве,
мяне і мой народ ад здрады ён ратуе,
бяз роздуму памру, як скажуць, за яе.

Бо мова – то ня гук, а думка непакорных,
зьярнятка, што дае нам неба у пасаг.
Таму й малолі нас расейцаў хіжых жорны,
каб не памёр у нас пакорны, чорны раб.

Я вам скажу, браты, пад бой чужых курантаў,
што з дзвюх дзяржаўных моў –
дарога ў сьмерць адна;
Нас вынішчаць рабы, што ў нас, як акупанты,
жывуць і мову п'юць, як п'яніцы, да дна.

Пярэварацень рад пісаць універсалы...
З чужых плячэй насі кашулю, дабрадзей,

ты хочаш, каб цябе за тое шанавалі,
што двухязыкі ты, як падкалодны зьмей.

Народ, Радзіма, Бог – табе ўсё ні да чога!
Патопча ўсё й паб’е шавіністычны шал...
Таму я і прашу і Пушкіна, й Талстога:
Прыдзіце, каб адняць двухмоўнасьці кінжал!

Гімн памаранчавай рэвалюцыі

Мы тут сышліся па загаду Бога,
каб суд вяршыць над прыхадняў гайнэй,
і покуль не зазьязе Перамога,
з адвечнага майдану – ні нагой.

Украіна – нам родная маці,
Сілу нам дае прарок Тарас;
Нас багата, нас не зваяваці,
І рабоў ня знойдзеш паміж нас!

Мы стаім на берагах Славуты,
На прасторы – ад Сяну й па Дон.
На усю планету голас чуць наш, –
Госпадам дарованы закон.

Бласлаўляюць подзьвіг наш народы,
З намі поруч кожны вольны край,
Сонца памаранчавай свабоды
З нашых душ фарбуе небакрай.

*27.11.2004.
Майдан*

